

„ინტელექტა“ ნორმატიული აქტის პროექტი შეიქმნა

არასამთავრობო ორგანიზაცია ახალგაზრდა მეცნიერთა კავშირმა „ინტელექტი“ პროექტის „თეთრია მობილიზაციის ინიციატივა“ ფარგლებში შეიმუშავა ნორმატიული აქტის პროექტი „მონიციალიტეტში საბიუჯეტო კვლევის ჩატარების, ბიუჯეტის დასაფინანსებელი მიზნობრივი პროგრამების შედგენისა და ანგარიშგების ინსტრუქცია“, რომელიც განსაზღვრავს აჭარის რეგიონის მუნიციპალიტეტების საკრებულოებს დაეგზავნება.

ნორმატიული აქტის შემუშავებას საფუძვლად დაედო ამ სფეროში რეგულირების არსებობის საჭიროება. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონში „საბიუჯეტო პროცესისა და უფლებამოსილებათა შესახებ“ მე-20 მუხლის 1 პუნქტში ნათქვამია, რომ „საბიუჯეტო წლის პროორიტეტების დასადგენად და მიზნობრივი პროგრამების შერჩევის მიზნით ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო მთავრობასთან შეთანხმებით ყოველი ახალი საბიუჯეტო წლისთვის ინტეგრირებული სახელმწიფო და სამოქალაქო სექტორში არსებული პრობლემებისა და სოციალური დაცემის შესანალიზაციის“ აღნიშნული ჩანაწერი ნიშნავს, რომ ყოველი საბიუჯეტო წლის დასაწყისში მოსახლეობაში უნდა ტარდებოდეს საბიუჯეტო კვლევები ადგილებზე არსებული სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების შესანალიზების მიზნით, რადგან თვითმმართველობების ბიუჯეტების შედგენა იმ თანებისგან, რომლებსაც მოსახლეობა იხდის გადასახადების სახით და შესაბამისად, ეს თანხები მათ ეკითხვოდნენ უნდა მოხმარდეს. დღეისათვის რეალური სურათი სხვაგვარია. ამის თქმის საფუძვლად ახალგაზრდა მეცნიერთა კავშირმა „ინტელექტის“ მიერ განხორციელებული პროექტი „თეთრია მობილიზაციის ინიციატივა“ იძლევა, რომელიც აჭარის 5 მუნიციპალიტეტში 2007 წლის ოქტომბრიდან ხორციელდება.

ადგილობრივი თვითმმართველობები ისე შეიმუშავებდნენ მიზნობრივ პროგრამებს, რომ არანაირი დადგენილი წესი არ არსებობდა, თუ რა პროცედურების გახლავთ უნდა შემუშავებულიყოს მიზნობრივი პროგრამები, რა მოთხოვნები უნდა ექნებოდათ და ექნებოდათ და ა. შ. ეს ყველაფერი შეიძლება იქნას წესრიგდებოდა გამგებლის თუ გამგებლის სხვა თანამდებობის პირების შეხვედრების შესაბამისად. აღნიშნულად გამოდინარე, არსებობდა საჭიროება, რომ ეს საკითხები დარეგულირებულიყოს რომელიმე სამართლებრივი აქტით და განსაზღვრულიყოს პროგრამების შემუშავებისა და განხორციელების ჩამოყალიბებული წესი, რომელიც საავალდებულო იქნებოდა ადგილობრივი თვითმმართველი ორგანიზაციებისთვის. სწორედ ამას განაპირობებდა ნორმატიული აქტის პროექტის შემუშავება.

ლევან გობაძე, ახალგაზრდა მეცნიერთა კავშირი „ინტელექტის“ გამგებლის თვითმმართველობის ადგილობრივი თვითმმართველი ორგანიზაციის მეთაური

რეგორც ზემოთ აღვნიშნე, ჩვენი რეგიონში, ისევე როგორც საქართველოს სხვა მუნიციპალიტეტებში საბიუჯეტო კვლევები არ ტარდებოდა, რასაც თავისი სუბიექტური და ობიექტური მიზეზები ჰქონდა. ობიექტური მიზეზებად შეიძლება დასახელდეს ის ფაქტი, რომ საბიუჯეტო კვლევების ჩატარების გამოცდილება ფაქტობრივად არ არსებობდა, არ არსებობდა ტრადიციები, სისტემა, მეთოდოლოგიები და ეს ყველაფერი იყო შესაქმნელი. ხოლო სუბიექტური მიზეზია ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური სიტუაცია და მართვის სისტემა, რომელიც ნაკლებად იზარებდა მოსახლეობის აზრს. არსებობდა მმართველი გუნდი, რომელიც

ლევან გობაძე

თიკა გორაძე

შიდა საკუთარი მოსაზრებების საფუძველზე. პარტიული ოფისებში წყვეტდა ყველაფერს, ხალხიან დაილოცა და მათთან საუბარი კი მხოლოდ არჩევნების პერიოდში ახსენდებოდა. სიტუაციამ გარკვეულწილად შეცვალა დანყო რეჟიმის პრეზიდენტმა „დემოკრატიის ახალი ტალღის“ შესახებ ამცნო საზოგადოებას. მოსახლეობის პრობლემების გასარკვევად გაფორმდა ახალი მეთოდი, დეპუტატები, მინისტრები, სხვადასხვა რანგის ჩინოვნიკები. შედეგად მივიღეთ მკორუფციული რეგულირება, ადამიანები, რომლებიც სტრატეგიულ დაგეგმარებას უნდა ასრულებდნენ და სისტემის მშენებლობაზე მუშაობდნენ, სოფელ სოფელ დადიან და მოსახლეობას პრობლემებზე ეკითხებოდა. ერთი მხრივ ეს კარგია, მაგრამ მეორე მხრივ? გინახავთ სადმე გენერალი და ზერეზანე დადიანის? პირველად ინფორმაციის შეგროვება არ არის მაღალი რანგის ჩინო-

ჯაბა ფურცარაძე

ვიკების საქმე. ამ ჩინოვიკებმა პირველად ინფორმაციის საფუძველზე ისეთი დადგენილებები უნდა შეეშოებინა, რომლებიც ამ პრობლემების გადაწყვეტას უზრუნველყოფს. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სისტემური ცვლილებები. ანუ ისეთი მექანიზმების შემუშავება, რომელიც უზრუნველყოფს სისტემის ფუნქციონირებას ყველა დონეზე – პირველად ინფორმაციის შეგროვებით დაწყებული, სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღებით დამთავრებული. სწორედ ასეთი სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობისათვის არის შემუშავებული ნორმატიული აქტის პროექტი.

ჯაბა ფურცარაძე, იურისტი: „დღემდე დანერგული პრაქტიკის მიხედვით გამგებთა შემუშავების და ამტკიცების მიზნობრივ პროგრამებს ისე, რომ ამას

საფუძვლად არ უდევს პრობლემების საფუძვლიანი კვლევა და მოსახლეობის აზრის გათვალისწინება იმასთან დაკავშირებით, თუ კონკრეტულად რომელი თემისთვის რომელი პრობლემის გადაჭრას პრიორიტეტული და რომლის ნაკლებად პრიორიტეტული. აღნიშნულიდან გამომდინარე არსებობდა იმის საჭიროება, რომ ასეთი აქტით გამოვყოფილიყო სადადებული განხორციელებული პროგრამების შემუშავება მოსახლეობის აზრისა და არსებული პრობლემების კვლევის საფუძველზე.

გარდა ამისა დამეთანხმებით, რომ მიზანშეწონილი არ არის პროგრამების დამტკიცება გამგებლის მიერ. იმის გათვალისწინებით, რომ ბიუჯეტის ამტკიცება საკრებულო, უზრუნველყოფს საკრებულოში პროგრამების განხორციელების ანგარიშგების მიქსინგის არსებობის საჭიროება. ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ ორგანიზაციის კანონის შესაბამისად, საკრებულო ახორციელებს კონტროლს პროგრამების განხორციელებაზე, მაგრამ ახვე დროს არ ასებობს დადგენილი წესი (პროცედურა) იმისა, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს საკრებულომ ასეთი კონტროლი. ნორმატიული აქტის პროექტში ესეც გათვალისწინებულია.

მართალია, ამ ნორმატიული აქტის ამოქმედების შემდეგ საგრძობად გაართულდება და ახვე დროს გამჭვირვალე გახდება მიზნობრივი პროგრამების შემუშავების, დამტკიცებისა და ანგარიშგების პროცედურები, რაც უფრო მეტად ანგარიშვალდებულს გახდის თვითმმართველობის წარმომადგენლობით და აღმასრულებელ ორგანოებს, მაგრამ ნაკლებად ვუშვებ, რომ ამ მოტივით საკრებულოები უარს იტყვიან აქტის მიღებაზე. აქტის არმიღების მიზეზი შეიძლება გადეს უფრო რიდიანი დამოკიდებულება მაკონტროლებლისადმი. როგორც წესი თვითმმართველობები ერთდროულად მსგავსი ინიციატივების გამოჩენას, რადგან არ სურთ ამით ცენტრალური ხელიუფლებების უკმაყოფილება გამოიწვიონ. აქედან გამომდინარე ისინი უფრო ორენტირებული არიან ცენტრალური ხელისუფლებიდან წამოსული ინიციატივებზე“.

თეა გორაძე, ხელვაშაურის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს იურისტი: „აღნიშნული ნორმატიული აქტის მიღება სასურველი და მიზანშეწონილია, რადგან ეს აქტი დარეგულირებს მიზნობრივი პროგრამების შედგენისა და ანგარიშგების პროცესებს. ვფიქრობ, რომ ამ აქტის მიღებით სამოქალაქო გაუმჯობესდება ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე არსებული პრობლემების აღმოფხვრისათვის და მოსახლეობის სოციალური პირობების გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებების გატარება, ბიუჯეტების შემუშავების დროს კი მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინება. ასევე გაიზრდება ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა და თანამდებობის პირთა ანგარიშვალდებულება მოსახლეობის წინაშე, მოხდება ადგილობრივი მოსახლეობის გამოკითხვები, მათთან ერთად განხილდება არსებული პრობლემები და გამოიძებნება მათ გადაჭრის გზები.“

აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ ყოველივე ზემოთხსენებული ამ პროცესების ხორციელება, მაგრამ ნორმატიული აქტის მიღების შემდეგ აღნიშნული პროცედურების გაგება იქნება კანონმდებლობით საავალდებულო არანაირი თვითმმართველი ერთეულისათვის, არანაღ მისი ქვემდებარე უწყებებისთვისაც, რითაც შევქმნილი უფრო მიზანმიმართული და ფუნქციური იქნება მუშაობა.“

თუ აღნიშნულ ნორმატიული აქტს მიიღებს მუნიციპალიტეტების საკრებულოები, იგი საავალდებულო იქნება შესასრულებლად შესაბამისი მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე. მუნიციპალიტეტის გამგებლის თუ საკრებულოსათვის.

ნორმატიული აქტის პროექტი

„ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტში საბიუჯეტო კვლევის ჩატარების, ბიუჯეტიდან დასაფინანსებელი მიზნობრივი პროგრამების შედგენისა და ანგარიშგების ინსტრუქცია“

წინამდებარე ინსტრუქცია შემუშავებულია „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის, „ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

მუხლი 1. რეგულირების საგანი და მიზანი

- წინამდებარე ინსტრუქცია განსაზღვრავს ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის გამგეობის მიერ ადგილობრივი ბიუჯეტის დადგენის, ბიუჯეტიდან დასაფინანსებელი მიზნობრივი პროგრამების შემუშავების, განხორციელებისა და ანგარიშგების წესს.
- ინსტრუქციის მიზანია ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის გამგეობის მიერ ადგილობრივი ბიუჯეტის დადგენის, მიზნობრივი პროგრამების შემუშავების დროს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ჩართულობის, მათი ინტერესების გათვალისწინების, მიზნობრივი პროგრამების ეფექტურად და მაღალ დონეზე განხორციელების, მიზნობრივი პროგრამების ფარგლებში ადგილობრივი ბიუჯეტით გათვალისწინებული ფულადი სახსრების ხარჯვის ეფექტურობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა.

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

- წინამდებარე ინსტრუქციაში გამოყენებულ ტერმინებს და დებულებებს ამ ინსტრუქციის მიზნებისათვის აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:
- მიზნობრივი პროგრამა (შემდგომში „პროგრამა“) — ადგილობრივი თვითმმართველობის ბიუჯეტით დასაფინანსებული ღონისძიებების ნინასწარ შემუშავებული კვლევა.
  - რწმუნებული — ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ ორგანული კანონის 42-ე მუხლით განსაზღვრული გამგეობის ტერიტორიული ორგანოს ხელმძღვანელი.
  - საქართველები — ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე არსებული პრობლემები, მათი აღმოფხვრისათვის, მოსახლეობის სოციალური პრობლემების გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებები, რომელთა განხორციელებაც შედის მოცემული თვითმმართველი ერთეულის კომპეტენციაში.
  - საქართველების კვლევა — ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე არსებული საქართველების შესახებ ინფორმაციის მოძიება და ანალიზი.
  - პრობლემური საქართველები — საქართველები, რომლებიც მოსახლეობის ობიექტური ინტერესებიდან გამომდინარე პირველ რიგში მოითხოვს გადაჭრას და რომელთა გადაჭრა შეზღუდული საბიუჯეტო რესურსის პრობლემა შესაძლებელია მოცემული წლის ადგილობრივ ბიუჯეტში შესაბამისი პროგრამების გათვალისწინებით.

მუხლი 3. პროგრამის შემუშავებისა და ანგარიშგების პრინციპები

- პროგრამების შემუშავების, განხორციელების და ანგარიშგების ძირითადი პრინციპებია:
  - პროგრამის შემუშავებასა და განხორციელებასთან დაკავშირებული ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა საქმიანობის სავარაუდო;
  - ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა და თანამდებობის პირთა ანგარიშვალდებულება მოსახლეობის წინაშე;
  - ადგილობრივი მოსახლეობის მონაწილეობა პროგრამების შემუშავებაში;
  - პროგრამების შემუშავება ადგილობრივი მოსახლეობის კანონიერი ინტერესების გათვალისწინებით.
  - არსებული საქართველების კვლევა და პრობლემური საქართველების განსაზღვრა.

2. ყოველი პროგრამის შემუშავების დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს ცენტრალური ხელისუფლების, სხვა სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ დადგენილი პროგრამები იმისათვის, რომ გამოირჩეოს პროგრამებს შორის ურთიერთდადამწინააღმდეგებელი და განხორციელებს შემუშავებული მიზნობრივი პროგრამის პარამონაზიაცია სხვა პროექტებთან, უფრო მეტი ეფექტის მისაღწევად.

მუხლი 4. არსებული საქართველების კვლევა

- ყოველწლიურად გამგებელი, ინდივიდუალურ სამართლებრივი აქტით სტრუქტურული ერთეულების ხელმძღვანელებსა და რწმუნებულებს განუსაზღვრავს ვადას არსებული საქართველების შესახებ წერილობითი ანგარიშგების წარმოსადგენად. აქტით განსაზღვრულ ვადაში რწმუნებულები გამგებელს წარუდგენენ ანგარიშს შესაბამის ადმინისტრაციულ ერთეულში არსებული საქართველების შესახებ, ხოლო სტრუქტურული ერთეულების ხელმძღვანელები მათ კომპეტენციაში შემავალ საკითხებთან დაკავშირებით თვითმმართველი ერთეულის მთელ ტერიტორიაზე არსებული საქართველების შესახებ.
- მუნიციპალიტეტის თემების მოსახლეობის მოთხოვნებისა და საქართველების კვლევა ხორციელდება წინასწარ შემუშავებული მეთოდოლოგიის საფუძველზე, რომელსაც განიხილავს და ამტკიცებს ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის გამგეობა.
- საქართველების შესახებ წერილობითი ანგარიშგების შეიცავს:
  - საქართველების კვლევის შედეგებს და გამოყენებული კვლევის მეთოდების შესახებ ინფორმაციას;
  - სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის/რწმუნებულის წინადადებას საქართველების გადაჭრის შესახებ გზებთან დაკავშირებით.
- რწმუნებულების მიერ მომზადებული ანგარიში დამატებით უნდა შეიცავდეს:
  - საქართველების კვლევის მიზნით ჩატარებული სახალხო განხილვების, მოსახლეობის გამოკითხვის შესახებ ინფორმაციას;
  - ადგილობრივი მოსახლეობის პოზიციას პრობლემური საქართველების შესახებ, მოსაზრებას საქართველების გადაჭრის გზებთან დაკავშირებით.
- საქართველების კვლევისას სტრუქტურული ერთეულების ხელმძღვანელები ვალდებული არიან შედეგებში მიიღონ გამგეობაში შესული მოქალაქეთა განცხადებები და საკრებულოს წევრთა უმადგომლობები შესაბამის საკითხებთან დაკავშირებით, საქართველების შემთხვევაში უზრუნველყონ სტრუქტურული ერთეულის წარმომადგენელთა მიერ პრობლემების ადგილზე შესწავლა.

- საქართველების კვლევის მიზნით რწმუნებულები ვალდებული არიან თავიანთ ადმინისტრაციულ ერთეულში ჩატარონ მოსახლეობის გამოკითხვები, გამართონ სახალხო განხილვები და ადგილობრივ მოსახლეობასთან ერთად განიხილონ არსებული პრობლემები, მათი გადაჭრის შესახებ გზები.
- საქართველების შემთხვევაში რწმუნებულები ასევე უზრუნველყოფენ გამგეობის შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულების წარმომადგენელთა დასწრებას სახალხო განხილვაზე, სტრუქტურული ერთეულების წარმომადგენელთა მიერ არსებული პრობლემების ადგილზე გახსნას.
- მოსახლეობისათვის გაცნობის მიზნით რწმუნებულები უზრუნველყოფენ არსებული საქართველების შესახებ გამგეობისათვის წარდგენილი ანგარიშის განთავსებას შესაბამისი ტერიტორიული ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე.

მუხლი 5. გამგეობის ანგარიშგების შესახებ, პრობლემების განსაზღვრა

- განსაზღვრულ ვადაში, სტრუქტურული ერთეულების ხელმძღვანელების და რწმუნებულების მიერ წარდგენილი ანგარიშგებები დაყრდნობით, გამგებელი ადგენს და ამტკიცებს მუნიციპალიტეტში არსებული საქართველების შესახებ საერთო ანგარიშს, რომელშიც ასახული უნდა იყოს თვითმმართველი ერთეულის მთელს ტერიტორიაზე არსებული ყველა მნიშვნელოვანი საქართველები.
- მომავალი საბიუჯეტო წლის პრობლემების გამგებელი განსაზღვრავს სტრუქტურული ერთეულებისა და რწმუნებულების ანგარიშგებში ასახული მოსახლეობის გამოკითხვების, ჩატარებული სახალხო განხილვების შედეგების გათვალისწინებით, საკრებულოს წევრებთან კონსულტაციების საფუძველზე.
- აქტით, რომლითაც მტკიცდება მუნიციპალიტეტში არსებული საქართველების შესახებ საერთო ანგარიში, გამგებელი ამტკიცებს პრობლემების მომავალი საბიუჯეტო წლისათვის.

მუხლი 6. პროგრამების შემუშავება

- არსებული საქართველების შესახებ საერთო ანგარიშის და ამტკიცების და პრობლემური საქართველების განსაზღვრის შემდეგ, გამგებელი თავისი ინდივიდუალურ სამართლებრივი აქტით დავალებას აძლევს სტრუქტურული ერთეულებს, რომ მათ უზრუნველყონ ცალკეული პრობლემური საქართველების გადაჭრისთვის შესაბამისი პროგრამების პროექტების შემუშავება. ამავე აქტით გამგებელი სტრუქტურული ერთეულებს განუსაზღვრავს პროგრამების პროექტების წარმოდგენის ვადას.
- სტრუქტურული ერთეულების მიერ პროგრამების პროექტების შემუშავების პროცესს საერთო ხელმძღვანელობას უნდა გაეგებებინოს, რომელიც ახორციელებს პროგრამების დადგენილი წესით შემუშავებისათვის ყველა აუცილებელ ღონისძიებას.
- სტრუქტურული ერთეულები პროგრამის პროექტებს შეიმუშავებენ სხვა სტრუქტურული ერთეულებთან, ტერიტორიულ ორგანოებთან, საკრებულოს კომისიებთან კონსულტაციის საფუძველზე და არსებული საქართველების შესახებ ანგარიშგების, საქართველების კვლევისას ჩატარებული მოსახლეობის გამოკითხვის, სახალხო განხილვების შედეგების გათვალისწინებით.
- სტრუქტურული ერთეულები ვალდებული არიან ასევე პროგრამის ცალკეულ საკითხებთან დაკავშირებით რწმუნებულების შემთხვევაში კონსულტაციები აწარმოონ უშუალოდ მოსახლეობასთან.
- მიზნობრივი პროგრამების შედგენა ხდება შესაბამის ფორმამში (დანართი №1), ფორმამში მოცემული პარამეტრების მიხედვით.
- თუ პროგრამით გათვალისწინებულია დახმარების/მომსახურების განწვევა პირთა გარკვეული ნაწილისათვის, პროგრამის დამატებით უნდა დაერთოს წინასწარ შემუშავებული კრიტერიუმები, რომლის მიხედვითაც განისაზღვრება პირთა ასეთი წრე.
- ამ მუხლის შესაბამისად შემუშავებული პროგრამების პროექტებს შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულების ხელმძღვანელები დადგენილ ვადაში წარუდგენენ გამგებელს.

მუხლი 7. პროგრამების დამტკიცება

- სტრუქტურული ერთეულების ხელმძღვანელების, რწმუნებულების ანგარიშგების და ამ ინსტრუქციის მე-5 მუხლის შესაბამისად შედგენილ მიზნობრივი პროგრამების პროექტებს შესაბამისი წლის ბიუჯეტის პროექტთან ერთად გამგებელი დასამტკიცებლად წარუდგენს საკრებულოს, ბიუჯეტის პროექტის წარდგენისათვის დადგენილ ვადაში.

გაგრძელება შემდეგ ნომერში

საგაზეთო ჩანართი მომზადებულია ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით. ტექსტი მოყვანილია მოსაზრებები შეიძლება არ ემთხვეოდეს ევროკავშირის ოფიციალურ პოზიციას.

საგაზეთო ჩანართის გამოსცემს ახალგაზრდა მეცნიერთა კავშირი „ინტელექტი“

საგაზეთო ჩანართის რედაქტორი: გურანაზ შანიძე

საგაზეთო ჩანართი „თეთრი ინიციატივა“ მისამართი: ბათუმი, რუსთაველის გამზ. №25 ტელ.: 77415, ფაქსი: 77126 ელ.ფოსტა: info@intellect.org.ge ვებ.გვერდი: www.intellect.org.ge